

2. Жмундуляк Д. Д. Народознавство: 1–9 класи. Глибока, 1998. 108 с.
3. Лозко Г. С. Українське народознавство. Тернопіль: Мандрівець, 2011. 512 с.
4. Маковій Г. Затоптаний цвіт. Чернівці, 1993. 98 с.
5. Мінченко Т. А., Препелица Д. М. Українознавство. Українська культура. 8 клас. Чернівці, 2008. 328 с.
6. Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 176 с.
7. Україна – моя держава (система уроків з українознавства у 8 класі). Науково-методичний посібник для вчителів / за заг. редакцією М. В. Цуркан. Чернівці, 2012.
8. Відеоролик «Батьківський приклад». URL: https://www.youtube.com/watch?v=TYSzz_DxSu0

DOI: 10.30840/2413-7065.1(70).2019.164696

ЧИФУРКО Ірина Євгенівна

вчителька українознавства, української мови та літератури Чернівецької загальноосвітньої школи I–III ступенів № 4 Чернівецької міської ради Чернівецької області (Звання – спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист)

Урок з українознавства для учнів 11 класу

Тема. Українська мова як визначальний чинник державної безпеки. Українська мова – державна мова в українській державі, її повноцінне функціонування в усіх сферах життя, мережі Інтернет, ЗМІ

Мета: поглибити знання учнів про визначальні чинники державної безпеки, зокрема мову; розвинути вміння установлювати причинно-наслідкові зв'язки, послідовно висловлювати власні думки, обґрунтовувати міркування і робити висновки; формувати уміння використовувати інформаційні технології у дослідницькій діяльності, інтегрувати знання різних навчальних предметів; виховувати цілеспрямовану, ініціативну соціальну особистість з активною громадянською позицією.

Обладнання: мультимедійний комплекс, ноутбуки для груп, пам'ятки-алгоритми для учасників веб-квесту, картки для ролей із завданнями, картки оцінювання.

Форма проведення: короткотривалий веб-квест.

*Раби – це нація, котра не має Слова.
Тому й не зможе захистити себе.*

Оксана Пахльовська
*Нації вмирають не від інфаркту.
Спочатку їм відбирає мову.*

Ліна Костенко
*Скільки української мовної території,
стільки й української державності.*
Іван Заєць

Хід уроку

I. Організаційний момент (привітання, перевірка відсутніх)

1.1. Створення робочого настрою

Працює група «Дизайнери настрою», яка упродовж уроку на різних етапах допомагатиме підтримувати позитивний настрій.

Один із можливих прийомів – показ відеопригачі «Усе в твоїх руках».

II. Повідомлення теми, мети уроку. Ознайомлення з епіграфом

2.1. Робота з епіграфом. Конкурс ораторів

На дошці записані епіграфи. Учні вибирають один із них за тему для промови. Після всіх виступів відкритим голосуванням обирається найкращий оратор.

2.2. Слово вчителя

Сьогодні наш урок буде незвичайним. Ми проведемо його у вигляді веб-квесту. Веб-квест (webquest) – це проблемне завдання з елементами рольової гри, для виконання якого використовуються інформаційні ресурси Інтернету.

Учасники веб-квесту поділяються на групи залежно від того, яку роль планують виконувати. Усі члени групи мають допомагати один одному. У кожній ролі є свої завдання, які необхідно виконати. Потім підготувати звіт про виконану роботу у такому вигляді, який вказано в завданнях.

Завдання веб-квесту є окремими блоками питань, в яких перераховано інтернет-ресурси. Там можна отримати необхідну інформацію. Основні критерії звіту: розуміння завдання, достовірність використаної інформації, творчий підхід.

(Кожна група отримує пам'ятку-алгоритм роботи у веб-квесті, яка може організувати роботу)

Пам'ятка-алгоритм для учасників веб-квесту

1. Познайомтеся з темою і проблемою веб-квесту
2. Об'єднайтеся у групи
3. Познайомтеся із завданнями для груп
4. Вивчіть список ресурсів
5. Складіть план пошуку інформації
6. Досліджуйте інформаційні ресурси згідно із завданнями
7. Оформіть свій звіт

8. Ознайомтеся з критеріями оцінювання

9. Обговоріть результати роботи в команді

10. Підготуйтеся до захисту веб-квесту

III. Організація роботи у веб-квесті

3.1. Веб-квест

1. Проблемне запитання

– Як, на вашу думку, забезпечити повноцінне функціонування української мови в усіх сферах життя, мережі Інтернет, ЗМІ?

2. Ролі:

Дизайнери настрою – спеціалісти, котрі забезпечують позитивний супровід уроку.

Кейс-технологи – професіонали, котрі опрацьовують інформацію, відбирають потрібну і, створюючи відповідні тематичні кейси, наповнюють їх відібраним матеріалом.

Мовні волонтери – добровольці, котрі прагнуть упровадження української мови в усіх галузях, агітують розмовляти українською мовою, проводять мовні акції і т. п.

Бренд-менеджери – фахівці, які пропагують певну ідею, «розкручують» її, роблять популярною на ринку.

Медійники – спеціалісти, що займаються медіа-стратегіями, медіа-плануванням, а потім медіа-баїнгом на ТВ, радіо, пресі, в Інтернеті.

ІТ-фахівець – професіонал, котрий консультує з різних питань в галузі ІТ.

3. Мета веб-квесту:

– пропагувати використання української мови в усіх сферах життя, мережі Інтернет, ЗМІ;

– навчитися використовувати інтернет-ресурси для пошуку потрібної інформації;

– виробити в учнів навички критичного мислення;

– відшліфувати навички роботи у програмах Proshow Producer, LearningApps, Adobe InDesign, Adobe Premiere Pro, Microsoft PowerPoint, додатках до Google диска – Google форми, RealtimeBoard;

– виховувати прагнення до креативності, творчої самореалізації особистості;

– удосконалювати навички створення презентацій, кейсів, реклами формату Digital signage, відеосюжетів, анкет, проєктів, сторітелінгів, стартапів, постерів, власних веб-сторінок і сайтів.

IV. Робота учасників веб-квесту над обраними завданнями з використанням ресурсів мережі Інтернет

– Дизайнери настрою

Шановні дизайнери настрою! Ваше завдання непросте: вам потрібно упродовж уроку на різних етапах допомагати підтримувати оптимістичний настрій. Не забувайте про статус державної мови, тому весь матеріал, представлений вами, має бути українською мовою.

• На початку уроку для створення позитивного настрою покажіть відеопричту «Усе в твоїх руках».

Інтернет-джерела

https://www.youtube.com/watch?v=Sv_3rjndq0s&t=3s

• Складіть оптимістичний міні-сторітелінг про роботу груп на уроці.

Інтернет-джерела

<http://ua.telekritika.ua/profesija/2015-06-17/108306>

<http://timso.koippo.kr.ua/hmura13/dubok-tetyana-vasylivna-vykorystannya-technolohiji-storitelinh-na-urokah-ukrajinskoji-movy-ta-literatury>

– Кейс-технологи

Ви – дипломовані спеціалісти. Перед вами постають нові перспективи дослідження. Не підведіть!

• Опрацюйте інтернет-ресурси, розміщуючи інформацію у відповідні кейси «Державна мова в Україні» і «Українська мова – визначальний чинник державної безпеки». Представте матеріали у вигляді презентації за допомогою програми Microsoft PowerPoint.

Інтернет-джерела

https://urist-ua.net/закони/конституція_україни/стаття_10/

http://www.rusnauka.com/7._DN_2007/Pravo/20735.doc.htm

<http://kumlk.kpi.ua/node/1509>

<http://oksamyt.org/publik/derzh-sprava/1104-160320151>

<http://liber.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/6780/1/7-10.pdf>

<http://universum.lviv.ua/magazines/universum/2004/4/mova.html>

– Бренд-менеджери

Ви, друзі, – не просто професіонали своєї справи. Ви – справжні майстри, тому на вашу креативність ми покладаємо особливі надії.

• Створіть рекламу на підтримку української мови у форматі Digital signage. Використайте програму Adobe Premiere Pro.

• У Міжнародний день рідної мови о 12.00 запустить ролики у всіх кабінетах школи (*робота буде представлена і на уроці, і 21 лютого*).

• Зверніть увагу на те, що в мережі Інтернет уже є багато відеосюжетів, але ваша реклама має бути авторською, цікавою, оригінальною, неперевершеною і, звичайно, спрямуйте її на цільову аудиторію дітей 11–17 років (5–11 класів). Зважайте на те, що у нас багатонаціональна школа (13 національностей), тому будьте толерантними.

Методична ремарка. Digital signage (термін не має однозначного перекладу) – це форма зовнішньої реклами, в якій контент та повідомлення відображаються на електронних екранах з метою донесення цільового повідомлення у визначене місце та визначений час.

Інтернет-джерела

https://uk.wikipedia.org/wiki/Digital_signage

<https://www.youtube.com/watch?v=gwvToV5YWuI>

<http://prolviv.com/blog/2017/02/04/henialna-reklama-pro-ukrainsku-mov/>

<https://www.google.com.ua/search?q=картинки+українська+мова&rlz=1C1GGRV>

– Мовні волонтери

Дорогі друзі, ви свідомі та активні, зацікавлені у допомозі іншим, ви не байдужі до чужих проблем, відкриті, добрі, чуйні... У вас складне завдання. Я впевнена, що ви, як завжди, творчо підійдете до його вирішення.

- Проведіть анкетування школярів Чернівецької ЗОШ I–III ступенів № 4 з метою визначення кількості учнів, які розмовляють українською мовою і готові пропагувати її.

- Анкети складіть за допомогою додатка до Google диска – Google форми.

- Представте результати у вигляді інфографіки за допомогою додатка до Google диска – RealtimeBoard.

- Підберіть цитати відомих людей про значення української мови в житті людей.

- Створіть постер у програмі Adobe InDesign і ознайомте з ним учнів, батьків, вчителів, гостей школи в Міжнародний день рідної мови (*робота буде представлена і на уроці, і 21 лютого*).

Інтернет-джерела

<http://dovidka.biz.ua/vi>

<http://slovokalinove.blogspot.com/2010/11/blog-post.html>

http://tsitaty.blogspot.com/2010/11/blog-post_28.html

– Медійники

Вам, медійникам, спецзавдання. Я покладаюся на ваше неординарне мислення, творчий потенціал і неабиякий хист.

- Створіть на сайті школи мультимедійний стартап «Мова про мову».

Інтернет-джерела

<https://uk.wikipedia.org/wiki/Стартап>

<http://itstatti.in.ua/zarobitok-v-interneti/161-startap-shcho-tse-take.html>

<https://biznesua.com.ua/shho-take-startap/>

– IT-фахівець

Шановний спеціалісте, твоїм завданням буде розмістити дослідження однокласників на сайті своєї школи, щоб інформація про визначальний чинник державної безпеки – мову – стала доступною для всіх; сприяти створенню мультимедійного стартапу «Мова про мову».

V. Представлення результатів роботи

Звіт груп. Афішування робіт.

(*Звіт групи «Дизайнери настрою» у підсумку уроку*)

VI. Підсумок уроку

7.1. Рефлексія

Дизайнери настрою складають оптимістичний міні-сторітелінг про роботу груп на уроці. Візуалізують його за допомогою програми Proshow Producer у вигляді слайд-шоу.

VII. Оцінювання. Самооцінювання. Взаємооцінювання

Оцінювання відбувається за 12-бальною системою. Бал учня виводиться як середнє арифметичне і заокруглюється на користь учня.

VIII. Домашнє завдання

Групам створити завдання для повторення за темами ЗНО з української мови за допомогою програми LearningApps (вчитель скорегує відповідні теми).

ЛІТЕРАТУРА

1. Касян Л., Семенюченко О. Українознавство у навчально-виховному процесі: Основи методики викладання: науково-методичний посібник [Для слухачів курсів підвищення кваліфікації з українознавства, вчителів ЗНЗ, методистів, студентів, викладачів ВНЗ] / МОН України; Науково-дослідний інститут українознавства. Київ: НДІУ, 2008. 56 с.
2. Кононенко П. П. Мова і майбутнє України. *Українознавство*. 2003. Ч. 2–3 (7–8).
3. Кононенко П. П., Касян Л. Г., Семенюченко О. В. *Українознавство*. 5–11 класи. Програма курсу за вибором. Київ, 2014. 32 с.
4. Кононенко П. П., Кононенко Т. П. *Феномен української мови*. Київ: Наша культура і наука, 1999.
5. Півторак Г. *Українці: звідки ми і наша мова*. Київ: Наук. думка, 1993.
6. Ярошинський О. Теоретичні розробки вчених Науково-дослідного інституту українознавства з проблем розвитку українознавчої науки та їх практична цінність: хроніка 2008 року. *Українознавство*. 2009. № 1. С. 74–88.
7. Гарбовська Л. Г., Рожок І. Л., Сукач Н. В., Степаницька С. С. Авторський посібник «Веб-квест на уроках української мови та літератури як засіб активізації навчальної діяльності учнів». URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/45861/
8. Веб-квести на уроках української літератури та мови. URL: <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-78D6AE495C70F/list-A863690726>
9. Стаття 10 Конституції України. URL: https://sites.google.com/site/ukrainianquestion/library_ua/movi